

RURALNI I AGRO-TURIZAM
NA
PODRUČJU SOMBORA

Decembar, 2008. godine

Štampanje brošure finansiralo Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Beograd u okviru projekta "Obuka u ruralnom i agro-turizmu za poljoprivredna gazdinstva"

Brošuru pripremili:
Vladimir Sabadoš
Olivera Sekulić
Zoran Boca
Ivana Arčon
Branko Milešević
Zdenka i Dejan Mitić

Tiraž: 500

Grafička obrada:
Goran Babić
Sanja Ninković

Štampa: Tampograf, Novi Sad

SALAŠI

ETNO KUĆE

STARI ZANATI

TRADICIONALNI POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

PANSIONI

RIBNJAK

KLASTER

SALAŠI - Duh starog vojvodanskog života očuvan je u ponekom kutku prostrane ravnice, na autentičnim salašima koji su izbegli urbanizaciju u nameri da budućim pokolenjima prenesu priču o vojvodanskim paorima. Pod đermom što ponosno krasi sokak ili uz toplinu stare zemljane peći iz koje dopire miris pogače i budi čula vraćajući nas u doba naših predaka, drvenih klompi, tamburica, čilaša i običaja sačuvanih od zaborava.

SALAŠI

DIDA HORNJAKOV SALAŠ

Aranka Hornjak Mijić

Gradina salaši 65

063/895-27-67

025/423-304

SALAŠI

KATIĆEV SALAŠ

Radoslav Katić

Deronje

063/75-22-377

025/743-440

SALAŠI

SALAŠI

FLES SALAŠ

Fles Robert i Hilda

Kendiija, Beždan

064/374-12-27

025/810-466

SALAŠI

SALAŠI

SALAŠ BOŠNJAK

Bošnjak Franja

Lugovo

064/49-999-11

025/484-909

SALAŠI

SALAŠI

ETNO KUĆE - Idući seoskim šorom iza pojedinih taraba kućni muzeji ispredaju priče davno prošlih vremena. Njihovi eksponati čuvaju duh ravničarske tradicije i način življenja. Starosedeoci za svaki od njih imaju paletu anegdota i kao vešti slikari za tren vas uvedu u taj davni svet fijakera, toplih paorskih peći, oruđa koja su u današnje vreme zamenile savremene mašine i napredna tehnologija.

ETNO KUĆE

ETNO KUĆA "JELENA"

Brdar Milan
Somborski put 49
Beždan
025/811-093

ETNO KUĆE

ETNO KUĆA KUVELJIĆ

Kuveljić Ksenija
Tesna 29
Bački Monoštor
025/807-227

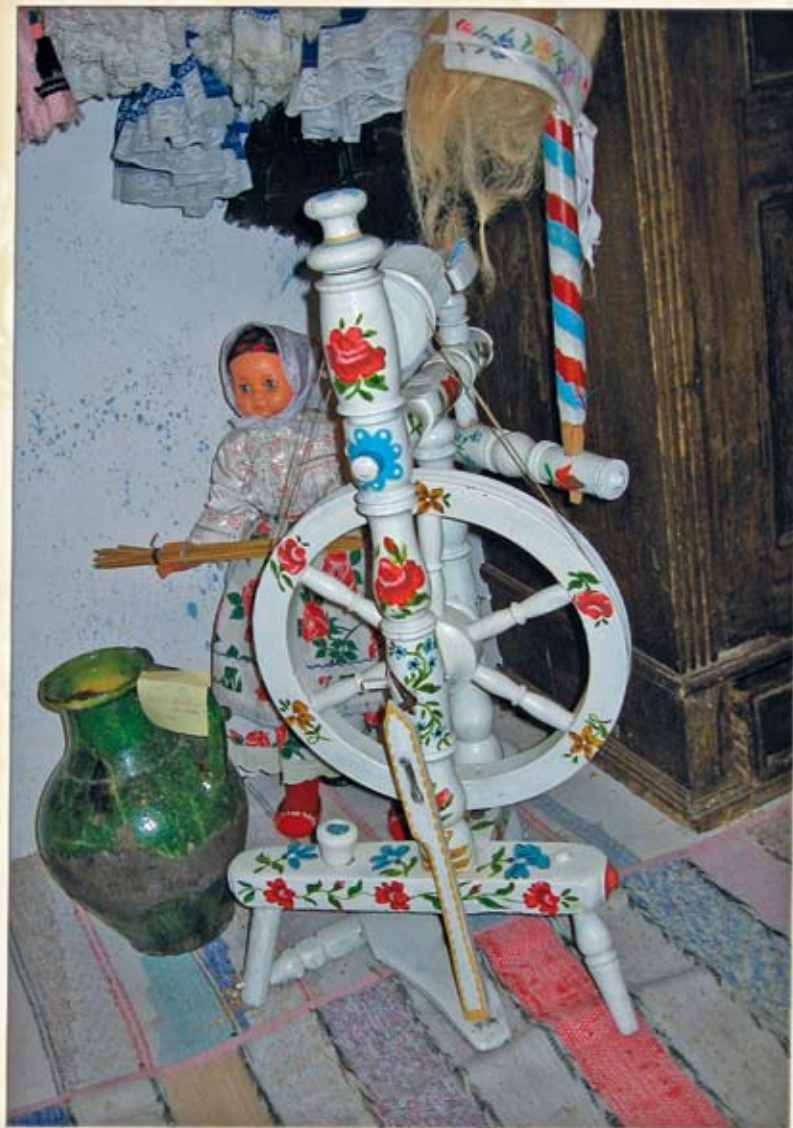

ETNO KUĆE

ETNO KUĆA LALIĆ

Maršala Tita 11
Lalić
025/817-417

ETNO KUĆE

ETNO KUĆE

ETNO KUĆA "MALI BODROG"

Bešenji Jelisaveta
Oslobođenja 32
Bački Monoštor
Dobrovoljačka bb
Ridica
025/856-056

ETNO KUĆE

STARI ZANATI - Veštine koje već lagano prekriva veo zaborava ipak žive pored nekih ognjišta gde vredne ruke tvore dela koja bi se mogla nazvati i davno zaboravljenom umetnošću. Autentičnost kulturne baštine ostavlja bez daha svakoga jer ono što uz to ide je gostoprimstvo u avliji pod bagremom na klupama uz dudovu rakiju, štrudle i bundevare i jednostavnost samih domaćina koji sa žarom dočekuju znatiželjne posetioce. Uputiće vas kako se radilo na razboju, kako se «češljala» kudelja, objasniće kako se prave torbe od rogoža ili će vam odati po neku tajnu pravljenja najboljeg vina, okusićete dobre sireve napravljene u starim kačicama. Zadivljujuće je upoznati se sa delima starih zanata koji su bazirani na izradi predmeta od prirodnih materija iz okruženja. Prepoznat je značaj i atraktivnost ovih zanata, pa se radi na njihovom očuvanju i nastavljanju tradicije.

STARI ZANATI

Izrada cegeera i asura od prirodnih materijala

Kovač Ivan
Zagrebačka 72
Bački Monoštor
025/807-537
Maršala Tita 11
Lalić
025/817-417

STARI ZANATI

Đanić Anica
Narodna nošnja
i rukotvorine

Bački Monoštor
Vladimira nazora 60

025/807-566

STARI ZANATI

Kovač Eva

Lutke u šokačkoj nošnji

Zagrebačka 79
Bački Monoštor
025/807-654

STARI ZANATI

Pašić Adam

Kovač

Dolska 31
Bački Monoštor
025/807-567

STARI ZANATI

STARI ZANATI

Rang Đura Izrada čamaca

Dunavska 75
Bački Monoštor
025/807-276

ZANATSKA RADNJA
"CAMCI-RANG"
OSH. RANG-ĐURA BAČKI MONOŠTOR

Kuzeljević Goran Izrada suvenira od prirodnih materijala

Pionirska bb
Bački Monoštor
025/807-089

Periškić Ivan i Nenad

Izrada duboreza i satova

od prirodnih materijala

Lovačka bb
Bački Monoštor

025/807-021

STARI ZANATI

Periškić Ivica

Pčelarstvo "Periškić"-med i lekoviti proizvodi od meda, medena rakija, medeno vino...

Lovačka bb
Bački Monoštor
025/807-021

STARI ZANATI

**Udruženje žena
"Piros Rozsa"
Ručni radovi, vez, tkanje,
oslikavanje stakla,
tkanje, makrame, izrada nakita**

Bezdan
025/810-941

STARI ZANATI

Udruženje žena "Spretne ruke"

Bezdan
025/810-975

STARI ZANATI

Tatjana Marušić

Rad sa rogozom

-spoj tradicionalnog i modernog

Žrtava fašizma 63

Beždan

025/810-367

STARI ZANATI

STARI ZANATI

Udruženje ljubitelja salaša Dida Hornjak Sombor

Karajović Ružica, beli vez, 025/27-516

Šovljanski Marina, tkanje odevnih predmeta, 064/170-40-40

Osovníkar Mirjana, radovi sa travama, 025/450-206

Katona Violeta, oslikavanje stakla i keramike, 064/34-64-197

Zarić Svetlana, radovi od jute, 063/10-98-720

Tumbas Svetlana, radovi na svili i tekstilu, 063/18-54-166

Zorić Spomenka, tkačka radionica, 025/774-087

Izvorna grupa “Petrova Gora”

iz Kljajićeva čuva i razvija duh tradicije Korduna i Llike. Kroz posmu, stare žanate, narodnu nošnju članovi izvorne grupe nas podsećaju na davno prošla vremena.

Gospođa Anka Mihajlović jedna je od osnivača “Petrove Gore” u kojoj radi više od 40 godina. Zaokružila je izvorni način izrade narodnih nošnji. Sama seje i gaji kudeljlu i keten (konoplja i lan) te ih starim alatima obrađuje i tka platno na starom razboju.

Na jednoj od slika prikazana je devojačka sprema urađena po fresci iz XVIII veka.

Izvorna grupa je nebrojeno puta nagrađivana i pohvaljivana za svoje nastupe, poslednji put na Oplencu u Topoli 2008. godine od Njihovog Veličanstava princa Aleksandra i princeže Katarine Karadžorđević.

STARI ZANATI

Milica Gospović Kolarska radnja

Lenjinova 69
Bački Brestovac
025/881-336

TRADICIONALNI POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

Pored starih zanata seoska domaćinstva nastoje očuvati i načine proizvodnje tradicionalnih proizvoda kao što su: somborski sir, mlevena začinska paprika, mesne preradevine, med, vino....

TRADICIONALNI POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

Kiš Čaba

Nova 87
Beždan

025/810-047

TRADICIONALNI POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

Mlekara "Gulmlek"-

Stapar

osnivač: Milan Volić

025/827-784

Mlekarskim poslom bave se 20-tak godina. U širokom asortimanu mlečnih proizvoda izdvajaju se i proizvodnjom somborskog sira u kačici na tradicionalan način po originalnoj recepturi

TRADICIONALNI POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

Tumbas Atila

Proizvodnja mlevene začinske
paprike i lekovitog bilja (ehinacea,
valerijana i artičoka)

Aranj Janoša 5
Kupusina
025/786-106

TRADICIONALNI POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

Stokuća Bilja i Đura

Dušana Staničkova 8
Sombor
063/547-411

TRADICIONALNI POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

TRADICIONALNI POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

Zurković Dejan

Svetog Save 82

Ridica

025/856-256

TRADICIONALNI POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

Trkulja Željko i Milan

Dušana Mudraka 8
Kljajićevo
063/747-53-06

TRADICIONALNI POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

Milanko Rajko

Nikole Tesle 34
Ridica
025/856-292

TRADICIONALNI POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

Kovač Karlo

Dobrovoljačka bb

Ridica

025/856-056

TRADICIONALNI POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

PANSIONI - u ponekim vojvođanskim selima poput Bačkog Monoštora istorija je ostavila tragove koji se čuvaju da bi dolazeća pokolenja mogla uživati u njima ali ovo selo krasi još jedno bogatstvo a to je priroda od koje zastaje dah. Žitelji neguju okoliš koji je sad već proglašen i prirodnim rezervatom i to sa razlogom, jer flora i fauna uz Dunav i njegove kanale i rukavce skrivene pod krošnjama drveća, oduševljavaju posetioce koji u sve većem broju dolaze. Mnogi su ovde iskoristili pogodnost lokaliteta i prilagodili objekte potrebama sve brojnijih turista i radožnalaca.

SMEŠTAJNI KAPACITETI (PANSIONI)

- Šomođvarac Janja, Pionirska 22, 025/807-631
- Maričić Siniša, Beždanska 43, 025/807-909
- Kaplar Marija, Lovačka bb, 025/807-564
- Mitić Dejan, Ive Lole Ribara 68, 025/807-173
- Periškić Manda, Zagrebačka 101, 025/807-591
- Busić Aleksandar, Ive Lole Ribara 46, 025/807-217
- Korica Marija, Beždanska 41, 025/807-532
- Dević Marija, Baštovanska 51, 025/807-030
- Ivakić Romina, Ivana Gorana Kovačića 15, 025/807-525
- Plavšin Milica, Zagrebačka 52, 025/807-536
- Busić Valerija, 062/11-17-047

PANSIONI

Ribnjak, vinograd, voćnjak

Vlatković Bogdan
Vojvode Petra Bojovića 1
Rastina, 025/858-967

RIBNJAK

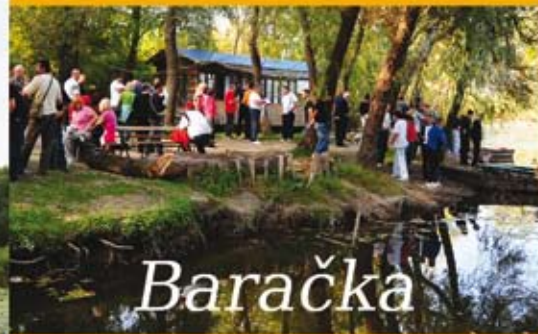
KLASTER SOMBORSKI SALAŠI

KLASTER SOMBORSKI SALAŠI
BRANISLAVA NUŠIĆA 13, 25000 SOMBOR
TELEFONI: 025 443 088, FAX: 025 443 055
www.klaster.eu.org, e-mail: klaster.rt@gmail.com

Ideja dip. ecc. Branka Mileševića iz Sombora o očuvanju malih i srednjih poljoprivrednih gazdinstava izražena je u maju 2007. godine kroz inicijativu za ostvarenje Klastera "Somborski salaši". Projekat Klastera "Somborski salaši" od Sekretarijata za privredu Vojvodine dobio je podršku za anketiranje domaćinstava na salašima i snimanje postojećeg stanja. Tokom tri meseca rada na terenu, obrađeno je preko 300 salaša. Rezultati su pokazali da je prosečna veličina poseda 4.5ha i da postoji visoka zainteresovanost za proizvodnju biološki vredne hrane i bavljenje ruralnim turizmom. Klaster "Somborski salaši" teži da poveže mala i srednja poljoprivredna gazdinstva (ne samo salaše, ime je dato da bi se iskoristio već formiran brend) i da pomogne restrukturiranje proizvoda klasičnih i tradicionalnih (skoro iscezlih) proizvoda i prelaz na uzgoj biološki vrednih standardnih i autohtonih sorti. Cilj je povećanje prihoda i kvaliteta života i na najmanjim posedima i zaustavljanje zamiranja sela i poljoprivrednih područja. Vec 10. maja 2008. godine Bord EBRD u Londonu je doneo odluku da pomogne organizaciju Klastera "Somborski salaši" u okviru EBRD programa TAM/BAS svrstavajući ga time u projekte visokog potencijala. U prvoj fazi ova pomoc se sastoji od angazovanja strucnjaka EBRD u kreiranju strateških i organizacionih elemenata Klastera "Somborski salaši". Po odluci Borda EBRD vrednost projekta je 100.000 evra. Predviđeno je da traje godinu dana, sa mogućnošću produženja u zavisnosti od uspešnosti. U drugoj fazi EBRD ce pokušati da, uz pomoc partnerskih organizacija EU, obezbedi inansiranje spretnih troškova projekta. Gospodin Fleming Fišer je odlucio da licno vodi tim koji treba da pomogne organizaciji Klastera "Somborski salaši". U taj posao je ukljucio i gospodina Mihaela Cifogla (50 godina iskustva u poljoprivredi) u svojstvu strucnjaka za poljoprivredu i gospodina Andreasa Vogla (najbolji hotel u svetu 1994) koji je u ovom projektu zadužen za ruralni turizam. Cilj strucnjaka EBRD u ovom projektu je da podrže Klaster "Somborski salaši" i omoguce mu da postane vodeci agro-turisticki klaster u Srbiji.

Ekološka učionica

Na predivnim bezdanskim terenima Specijalnog rezervata prirode "Gornje podunavlje", dvadesetak kilometara od Sombora, nalazi se Ekološka učionica Baračka. Ovde je osmišljen idealan prostor za izučavanje ekosistema šuma, livada, stajaćih i tekućih vodotokova. Set edukativnih programa u prirodi čine: osnovne zaštite životne sredine, mala škola sportskog ribolova, škola veslanja, skautske veštine :

Baračka

preživljavanje u prirodi, logorovanje, edukativna staza zdravlja, radionice za izradu upotrebnih vrednosti od drveta, trske, gline i cveča.

Postoje odlični uslovi za sportski ribolov, veslanje, trčanje u prirodi orijentaciju u prirodi, posmatranje šumskih i barskih ptica, barskog bilja i životinjskog sveta. Ekološka učionica raspolaže sa 140 mesta u ruralnom ambijentu i uređeni travnati prostor za 20 šatora. U neposrednoj blizini se nalazi uređena peščana plaža a za iznajmljivanje je pripremljeno 7 čamaca.

Bakin salaš

„Bakin salaš“ je 2008. godine dobio nagradu Turističke organizacije Srbije kao najbolji ugostiteljski objekat u oblasti negovanja etno-turizma.

Salaš sagrađen davne 1918. godine nakon adaptacije raspolaže sa: "žutom, crvenom i plavom salom" i zastakljenim "zlatnim" gonkom ukupnog kapaciteta 50 mesta. U autentičnom ambijentu salaša gosti se osećaju izuzetno prijatno i opuštenu uz zvuke tamburaša. Da se dobro jede i pije na somborskim salašima dokazuje raznovrstan meni u kojem se između ostalog nalaze: čvarci, švargla, šunka, kulen, kobasica, pihtije, kajmak, sir domaći kiselo mleko, proja, paradajz čorba, podvarak, krompirača, štrudla, gibanica, ptičije mleko, krempita i specijalna bakina kocka, domaća rakija i vino...

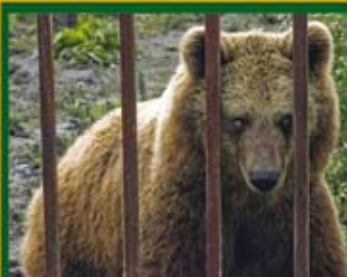
Od salaša do Carice

Proizvodnja povrća, voća, mesa, mleka..., dolazila je u Sombor oduvek sa salaša i ova tradicija se danas obnavlja. Porodica Sekulić se deset godina bavi organskom poljoprivredom na salašu Šaponje pored Sombora a prošle godine je počela proizvodnju medenjaka koji sudanas jedini u Srbiji koji se prave od meda. A u gradu, na mestu i u ambijentu nekadašnje poslastičarnice iz 1926. godine, danas se nude pravi domaći kolači pravljeni po receptima iz kuvara iz 1895. godine. U "Carici" se prave doboš torte, rum torte, vojvotkinje, krempite, minjoni, gurabije i čajna peciva kao i sladoledi bez veštačkih dodataka.

KLASTER

Entuzijasta Milan Mirić je 1988. god. u Kolutu, na površini od oko sedam i po hektara šumaraka, travnjaka i veštačkih jezeraca stvorio ugodan dom za preko 100 životinjskih vrsta iz celog sveta. U svom zelenom vrtu domaćini tokom cele godine dočekuju decu, stručnjake-ornitologe i sve ljude dobronamernike.

ZOO
u Kolutu

